

Aka Morčiladze (Gruzie)

Narozen v roce 1966 v Tbilisi, je jedním z nejvýznamnějších, nejuznávanějších a nejtalentovanějších gruzínských literátů současnosti. Studoval a později vyučoval gruzínské dějiny na Státní univerzitě v Tbilisi, pracoval jako komentátor ve sportovním deníku a v roce 2000 se účastnil evropského Literárního expresu. Napsal přes dvacet románů a tři povídkové sbírky, které od roku 1998 vydává nakladatelství Sulakauri. S mistrným umem a naprostou precizností dokáže vyprávět jak o současném životě v Gruzii, tak o nedávné minulosti či třeba o dobách středověku a jeho dílo se vyznačuje pečlivě vystavěnými katarzními zápletkami. Mezi lety 2005 a 2006 moderoval jeden z dosud nejvýznamnějších televizních programů o literatuře a je držitelem řady gruzínských literárních ocenění. Podle jeho děl vznikla celá řada filmů a divadelních her, řada z nich v zahraničí. Podobně jako jeho vlastní literární vzor, spisovatel Milorad Pavić, i Morčiladze věří, že román nemusí nutně začínat na začátku a přímou čarou mířit ke konci – je zastáncem Ecovy teorie o emancipovaném čtenáři. V současnosti žije a působí v Londýně.

úryvek z románu *Santa Esperanza* přeložila Zuzana Gabrišová

Hnědý balíček č. 3

Vinná trojka

HUDBA ZROZENÁ ZE ŠPLOUCHAJÍCÍCH VLN

Na počátku bylo pobřeží. Na pobřeží stával řecký sloup, který tam už není.

Pobřeží laskala voda, někdy do něj i plnou silou narážela.

Mnich Dositheos seděl v horním sále kláštera. Bylo to skriptorium a mnich se hluboko skláněl ve svém prostém, volném rouchu, které neodhalovalo nic kromě jeho tří prstů s dlouhými nehty. Tyto prsty držely starodávné písařské psací předměty z měkkého dřeva. Znovu a znovu ho namáčel do ostružinového inkoustu, aby nastínil události, jež se na ostrově odehrály v posledním desetiletí. Mnich psal oním pěkným kulatým klášterním písmem.

Vesnice ležící v údolí byla v těch dnech spíše malá. Pole se všechna shromáždila ve vnitrozemí ostrova. Byl den jako stvořený k mlčení v doprovodu tichého šplouchání vln. Ze svého okna měl mnich Dositheos vždycky pěkný výhled na pobřeží a dórský sloup přeživší mezi bílými ruinami. Před jeho očima se rozkládala i vesnice. Připomínala stůl narychlo připravený k pikniku, jako by si někdo sundal plášť a položil ho na louku, přičemž ostatní výletníci štedře vyprázdnili své batohy a nic k jídlu v nich neponechali.

Mnich Dositheos žil v klášteře od svého mládí. Byl sem přivezen z gruzínské provincie Samcche. Plavil se po moři jen tehdy jedinkrát a cítil se naprosto vyčerpaný a dezorientovaný v čase, když mu strýc pomáhal vystoupit z lodi se slovy: „Možná se do konce života už na žádnou cestu nedostaneš, chlapče. Tak si tohle všechno dobře zapamatuj.“

Mniši věděli o všem, protože pozorovali celý svět ze svých oken, která řemeslníci zbudovali tak velká. Byla to doba pozorování a výzkumů, kdy se lidé vydávali poznávat daleké země. Svět byl opravdovým vesmírem, králové byli vládci, cizí boje vzdálené, těla byla plná odvahy a víra неотřesitelná. Světové domy byly v té době stavěny s velkými okny a hlavní stavitel se patrně díval na mnišské cely stejným světovým okem.

Úkolem mnicha Dositheos bylo sepsat události. Kniha, jež takto vznikla, se nazývala letopis a jejímu autorovi se říkalo letopisec.

Psal kroniku jednoduchou jako postní jídlo.

„Mezi tím milostivý utěšitel, dárců štědrý, host dobrotivý a přechoťný duch svatý, srdce tohoto dítěte utěšeného rozvážil a všecken život jeho tak velmi roznetil, že od něho jiskry svatého učení i příkladu dobrého užítka věčného mezi milostivými a spravedlivými lidmi jako světla předraha stkvěchu se z jeho úst přeskakých, jimiž milostivě a ochotně mluvil jest.

Nebo však jeho svatým kázáním všechna země jakožto karbunkulem předrahým a přesvětlým jest osvěcena, z mračna temných bludův v světlost poznání viery svaté průchod vzemši, myslí i životem čistotu svatou měl jest spravedlnosti viery křesťanské, až zjevně přede všemi zvěstoval ji modlitbami, bděním, almužnami i milostivými skutky, v Hospodinu pokoren a pilen jsa nade všechno jiné své tovařičstvo vynikáše.“

A mnich Dositheos také pozoroval ženu, která odpoledne přicházela křivolakými vesnickými cestami a sedala u paty řeckého sloupu, dokud se slunce neponořilo do moře.

Mnich Dositheos si říkal, jestli nemá žádné příbuzné, kterým by nosila na pole oběd. Později se dozvěděl, že má manžela, ale žádné děti. Její manžel byl jedním z vojáků sloužících v mužstvu velitele pevnosti, kteří se na oslech vraceli pozdě v noci domů. Až na ty, kdo drželi noční stráž, v noci všichni vojáci opouštěli pevnost. Noční strážníci zapalovali ohně na hradbách, aby ujistili nebe nahoře a moře dole, že tady, uprostřed noční prázdnoty, leží malý ostrov.

Hořící seno na hradbách bylo opravdovým kouzlem. I když oheň ve tmě vyhasínal, vypadalo to nádherně. Pak zazněl klášterní zvon a do skomírajících plamenů byly přidány hrsti sena. Při rozbřesku, když zvony začaly svolávat k ranní

bohoslužbě, se strážní pokřižovali, sešli dolů a vydali se ke svým chatrčím, pokud nějaké měli. Ti bez domova zůstávali v pevnosti, kde měli místo pro své chudé lůžko.

Pokaždé, když mnich Dositheos vešel do skriptoria, posunul si psací stůl k oknu, aby z něj poté, co narovnal svá shrbená záda, mohl dobře vidět. Pozoroval bosou ženu, která vyšla z lesa a kráčela podél kamenitého pobřeží. Blízko sloupu si sundala šátek, přehodila si ho přes ramena a škobrtala dolů. Mnich Dositheos si pomyslel, že ji provdali velmi mladou. Dokázal si to i živě představit, stejně jasně jako vesnici pod sebou. Zdálo se mu, že od svatby mohlo uplynout asi deset let a byl si jist, že nemá děti. Mohla být manželkou muže, který čtyřikrát do roka přinášel jako skromný dar hrst měděných mincí a tvářil se zkormouceně. Na dálku ale bylo těžké rozeznat detaily ve tváři ženy a vojáka. Možná, že si žena vyšla k moři, protože se jí stýskalo po rodině, po rodné vesnici, nebo někom nebo něčem jiném, a pohled na moře jí to připomínal.

Jenže žena si vybrala špatné místo. Směrem na západ nemohla vidět nic než modrou vodní plochu. Měla se vydat na opačnou stranu ostrova a tam se posadit, aby měla dobrý výhled na další dva ostrovy. Za těmi ostrovy bylo moře a za ním bylo další pobřeží. Když šel člověk po tom pobřeží na západ deset dní a nocí, došel konečně do její vesnice.

Možná ta žena nevěděla nic o existenci cizích zemí a principech západů a východů slunce, možná ani neuměla číst a past. Ale místo toho uměla uvařit skvělé jídlo bez toho, aby jedinkrát ochutnala.

Mnich Dositheos byl mezi modlitbami, jídlem a dalšími pravidelnými činnostmi každodenně svědkem tohoto výjevu. Postupně se pro něj stal nejdůvěrnější a nejzajímavější událostí. A tak to šlo celý podzim a zimu. Šplouchání mořské vody a žena a sloup – natolik si zvykl na ten dokonalý souzvuk, že si bez něj nedokázal pobřeží představit. Občas se na svém místě trochu nadzvedl, aby na ženu viděl. Ale i bez toho ji měl v duchu před očima, protože zvuk moře mu nedal zapomenout. Každý zvuk může přestat nebo zeslábnout, ale zvuk moře je nesmrtelný; je vždycky poblíž, jako dech někoho nablízku: nádech – výdech, náádech – výýdech.

Blížila se doba půstu Panny Marie, když mnich Dositheos, sedě blízko okna, zaslechl něco podivného: zvuk vln byl doprovázen ještě další zvukem.

Nejprve si toho nevšímal, ale potom si uvědomil, že nový zvuk se ladí podle původního. Občas se zastavil a pak náhle znovu začal, v souladu s pohybem vln. Tak to chvíli pokračovalo. Nakonec mnich Dositheos vstal a přešel rychle k oknu. Naráz si uvědomil, že ta žena sedící u sloupu do zvuku vln zpívá. Musela to být ona, protože kolem nebyl nikdo jiný, kdo by se dokázal naladit na pohyb moře. Ti, kdo se vyznali v kostelní hudbě a měli zpěvné hlasy stoupající střídavě k nebi a padající dolů k zemi, by chybovali. Nedokázal by to ani mnich. To ta žena zpívala do zvuku vln. Nebylo to jen pobrukování, ale libozvučný harmonický zpěv typický pro gruzínské lidové písně. Její hlas se navíc sladil se zvukem moře tak přesně, jako by vlny byly ďábelským nástrojem ovládaným nevěřícími hudebníky k obveselení lovců požitků na nějakém hříšném místě. Ale zvuk vln by nemohl být pohanský nebo hříšný a ženin hlas by nemohl být zábavou pro nevěrce. Byl to zpěv beze slov a bez radosti, snažně o cosi prosící a plný smutku. Žena dýchala ve stejném rytmu jako moře, nebo přesněji vzdychala a naříkala spolu s ním. A ty dva žalující zvuky splývaly do melodické extáze.

I ostatní mniši z kláštera slyšeli ten hlas, ale mnich Dositheos o věci mlčel. Celé se to příští den opakovalo, protože žena znovu přišla zpívat s vlnami. A pak se to opakovalo každý den, kromě svátků.

Na ostrově nikdy nikdo neslyšel opravdu dobrý zpěv, ani nenaslouchal hře na nějaký hudební nástroj. Skuteční muzikanti se tam objevili jen jednou, když se vdávala dcera velitele stráže. Nevěstin otec je někde sehnal, což bylo trnem v oku Jeho svatosti patriarchovi. Někdy si rolníci v polích pobrukovali k práci jednu z lidových písní zděděných od svých cizozemských předků, ale ty se nesly sotva k lesu. Mniši je slyšeli jen jednou, když poblíž lesa sbírali dřevo, ale to bylo všechno a nemělo to žádnou podobnost s tím, čeho teď byli svědky. Neslyšeli žádná slova, žádné aleluja nebo radost v písních té ženy u moře, jen lidský hlas, a mnich Dositheos cítil, že to musí být zvuk jejích nevyslovených myšlenek a vzpomínek.

Vlny dodržovaly následující rytmus: krátký nádech a krátký výdech, kratší nádech a kratší výdech, mohutný nádech a dva výdechy, hlasitější nádech a hlasitější výdech, rychlý nádech a chraplavý výdech, hlubší nádech a slabší výdech, tichý nádech a hvízdavý výdech. Když zopakovaly stejný rytmus třikrát, začaly něco jiného. Opakovaly stejnou věc čtyřikrát a pak změnily téma. Nakonec vklouzly do prvního rytmu tak obratně, že to bylo lidským sluchem nepostižitelné.

Mnich Dositheos dlouho naslouchal a počítal, a nakonec přišel na to, že žena tomu všemu dobře rozumí. Moře nikdy nezačalo, a proto nikdy neskončilo.

Pak přišel podzim a po něm Vánoce.

Na všechna okna byly pověšeny závěsy a moře bylo většinu času rozbouřené a divoké. Vlny teď byly jiné: mohutné a vznosné, řvoucí a hrozící, jako by dirigovaly křik vzdálených bojovníků svolávaných trubkami a rohy k boji. Zlověstný vzkaz přinášely pásy bílé pěny zrozené ve větru vanoucím do plachet deseti tisícům bitevních lodí. Byl to strašný hluk, který ani v nejmenším nepřipomínal hudbu. Znělo to jako skřípění zubů, jako lapání po dechu, funění a hvízdání krvežíznivých jednotek přichystaných k velké bitvě. Kdo ví, mohlo to být i varování přicházející od velikých zástupů v nebi, ale žena tam stále byla, seděla u moře zabalená do plstěného pláště svého muže a její červený šátek bylo možno rozeznat i v tomto strašném počasí.

I její hlas tam byl, ve vedlejší roli a jako ozvěna tohoto ohromujícího běsnění a řádění, ale ozvěna přesně odrážející

náladu. Ti, kdo trochu rozuměli kostelnímu zpěvu, vůbec nepochybovali. Mnich roztáhl závěs jen na chvíli, protože mu bylo zima a zmrzlými prsty by nemohl ovládat písátko. Navíc by mráz poničil ostružinový inkoust. Díval se na ženu a slyšel její prostý, silný hlas zpívající moři. Teď vyjadřoval mnohem víc než nevyslovený smutek – vyzýval k zápasu. Nebylo by bývalo lehké sedět a trást se celý den mezi pergameny bez té statečné a naléhavé výzvy od vojákovy ženy.

Pak přišlo velikonoční slunce a s ním pár malých dětí. Naslouchaly ženě, jak zpívá své smutné mořské písně.

Tito neočekávaní hosté se sem museli dostat náhodou, protože místní lidé dórské ruiny nenavštěvovali. Dávali přednost rybaření až na pobřeží za pevností, protože místo nemělo dobrou pověst – lidé věřili, že dno moře je tu pokryto ostružinovými trny a ryby se mu vyhýbají ze strachu, že by se napíchly a vytrhaly si vnitřnosti. Ale děti přesto přicházely. Kdo ví proč? Snad ztratily cestu nebo prostě následovaly okouzující ženský hlas, který zaslechly mezi zvuky vln. Přišly, ale náhle zase odběhly, jak to jen děti umí. Žena si jich všimla, a to je mohlo vyplašit, hádal mnich Dositheos; nemohl slyšet, co za nimi žena volá, když vyskočila a snažila se je dohonit. Nemohl rozeznat ani slovo, ale viděl, že se běžcům snažila ze všech sil něco vysvětlit. Možná je přesvědčovala, aby se přidali k jejímu zpěvu vlnám.

Ale děti to neudělaly. Až v létě se k ní přidaly. Některé byly dokonce přivedeny do kláštera, aby se učily zpívat. Mnich se žádného z dětí nezeptal, jak se žena jmenuje a vůbec nic o věci nezapsal do svých kronik.

Pak přišli další a také zpívali s vlnami. Mniši začali o celé záležitosti mluvit nahlas teprve tehdy, když se u sloupu objevil velitel pevnosti. Přijel s deseti svými vojáky. Vojáci sesedli z koní, zatímco velitel v sedle naslouchal, jak žena a její žáci zpívají svou smutnou mořskou píseň. Sbor se skládal z několika dětí a dvou dívek. Zpěv trval velmi dlouho.

Všichni mniši stáli u oken a viděli, jak si velitel hradu nakonec zavolal jednoho z vojáků. Ten k němu přispěchal a před svým pánem poklekl. Velitel muži něco řekl a on přivedl ženu, která před velitelem poklekla vedle svého manžela. Velitel sesedl z koně, pozvedl ženu ze země a chvíli s ní hovořil tváří v tvář.

Později se v klášteře začalo šeptat, že velitel hradu vypukl v pláč a přiznal, že ten nádherný zpěv mu připomněl všechnen jeho vlastní žal a bolest. Dokonce vojáka a jeho ženu něčím odměnil, ale mniši nedokázali říct, čím přesně. A mnich Dositheos pochopil, že to je konec jednoho příběhu a počátek dalšího.

Mnich Dositheos, vysoký a hubený, skrytý ve svém hábitu a za svým černým vousem, s nejistým krokem, nešikovný zahradník a mizerný tesař, ale velkorysý v modlitbách, mistr letopisů a muž neotřesitelné víry, se odebral na onen svět chvíli po ranní bohoslužbě během půstu Petra a Pavla. Když skončila bohoslužba, vyšel na klášterní dvůr a zamířil po rozvrzaných dřevěných schodech nahoru ke skriptoriu.

Cestou po schodech spadl. Byl mnichem dvacet sedm let. Ve dvanácti letech byl přiveden do kláštera, v šestnácti se stal mnichem a když mu bylo čtyřicet tři let, zemřel.

Voják byl jmenován zástupcem velitele a jeho žena ho přežila o mnoho let. Později, když se původní příběh ztratil v běhu století, ostrované tvrdili, že jejich výjimečné písně vznikly ze žalu oné vdovy, a proto jsou zpívány pouze ženami.

Tak se zrodila hudba ze šplouchajících mořských vln a ženského smutku. Od té doby se těmto písním říkalo žalnice a zpěvačkám žalky.

Žalnice neobsahují slova, jen dva měkké hlasy.

I ♥ U Bey B.

Srdce zasažená žalkami.

Žalnice byly tím nejextravagantnějším a nejzajímavějším, co se dalo na ostrovech Santa Esperanza najít. Zpívaly se pouze v devíti podnicích v centru města, ale nikdy ne veřejně. Existovalo množství kazet, cédéček a směšných zastaralých desek, které byly všude na prodej. Ale směly se poslouchat jen doma a v soukromí, aby nebyli rušeni sousedé.

Taková omezení a přísná pravidla nařídily opatrné anglické hlavy už v devatenáctém století, když tři angličtí důstojníci sloužící v místním pluku spáchali jeden po druhém sebevraždu. Nejprve si všichni mysleli, že se stali obětí záhadného masového vraha, ale pak doktor Birch usoudil, že ti tři mladí mužové podlehli nočním žalozpěvům zpívaným u moře. Jejich ubohé duše byly po několika nocích naslouchání vehnány do naprostého zoufalství a neutišitelného žalu.

Tehdy byly žalnice zpívány pouze po setmění a jen u moře. Podél pobřeží byly zapáleny ohně a osamělé ženy se střídaly ve zpěvu až do rozbřesku. Malé měděné misky ležely blízko ohňů, aby do nich naslouchající návštěvníci mohli přispět. Nebyla určena žádná částka, záleželo na intenzitě probuzených emocí.

Obecenstvo na zpívající ženy téměř nevidělo, ale cizinci se do nich vždy okamžitě zamilovali. Jakmile první noc uslyšeli jejich hlasy, zmocnila se jich nesmírná touha vidět je a spát s nimi.

Těmi cizinci byli angličtí důstojníci. Měli ve zvyku nejprve navštívit genoanské hospody, kde hledali dobré jídlo, a pak zajít do tureckých kaváren a ve zkříženém sedu se ponořit do sladkého kouře kvalitního tabáku ochuceného bylinami. Šlo mimochodem o místní byliny, které rostly jen na horské louce. Nakonec, po cestě domů, šli podél pobřeží a byli polapeni žalnicemi.

Proto guvernér uzavřel písně do budov. Za století a půl byl text licence podniků provozujících žalnice to jediné, co se na ostrově nezměnilo. Nový zákon žalozpěvy zabil, ale ony vstaly z mrtvých a začaly nový život.

Muži se stále vášnivě zamilovávali do zpívajících žen, nebo spíše smutných ženských hlasů, a směs této vášně a vědomí vlastní smrtelnosti je přiváděla k šílenství.

Ano, někdy se to odehrálo všechno.

* * *

Žalky zpívající na veřejných místech byly pečlivě chráněny anglickým zákonem. Nepotřebovaly žádné hudební nástroje nebo fonogramy. Stačil jim jen zvuk moře. V té době ještě neexistoval nahrávací průmysl, ale předtím, než byly vynalezeny gramofony a ve kterém evropském městě někoho napadlo nahrát zvuk moře, bylo už všechno rozhodnuto: v žalozpěvech se objevila další zpěvačka. Tato další zpěvačka začínala. Napodobila zvuk moře, což nebylo vůbec jednoduché a vyžadovalo to opravdové nadání. Druhá zpěvačka se pak svým zpěvem obracela k první. Tato novinka s sebou přinesla revoluční změny, protože vokální duo získalo určitou svobodu hudební interpretace. Improvizace nebyla v umění zpěvu takovou zvláštností, ale teď dosáhla nebývalé důležitosti a stala se pro Angličany ještě přitažlivější. Nový zákon tak místo, aby lidový smutek potlačil, zapříčinil jeho znovuobjevení – a nemohlo tomu být nijak zabráněno.

Co se týče licencí podniků, kde žalky vystupovaly, byl jejich obsah následující: „Protože místní lidové písně jsou podle mnohých provozovány za neobvyklých a depresivních okolností a protože tyto písně mají překvapivě silný vliv na mysl lidí, kteří nic neví o jejich podstatě nebo kořenech, já, níže podepsaný, přijímám licenci k otevření a provozování lidového podniku se žalnicemi zaplacením ... liber a potvrzuji svým podpisem, že přijímám zodpovědnost za plnění guvernérova rozkazu ... nedovolit žádné ze svých smluvních zaměstnankyň účastnit se představení mimo podnik.“

* * *

Díky zákazu přibyl žalnicím ještě jeden tajemný rys.

Dříve byly písně zpívány sborově, což bylo ještě úchvatnější a zcela ohromující. Následkem tohoto ohromení vznikl jedinečný pozdně středověký dokument psaný ve čtyřech jazycích (až do poloviny devatenáctého století nebyly na ostrově vytvořeny žádné jiné vícejazyčné dokumenty). Nikdo nezná přesné datum, kdy byl dokument sepsán, ale soudě podle jazykových a grafických náležitostí textu muselo to být někdy na začátku sedmnáctého století. Dokument byl adresován Gabrieli – Gibrailovi – Gabriellovi, což bylo jméno krále ostrovů Svatého Jana, paši provincie Deniz i velitele pevnosti Santa Esperanzy. Říká se, že duchovní ostrova, jakož i církevní komunity, se v něm pohoršovali nad nestoudnými shromážděními žen a jejich společným vyjadřováním žalu.

Kaplan Cutio, otec Themestios and čtyři imámové uváděli svá svědectví a vyvozovali závěry.

Katoličtí křesťané viděli v těch ženštinách jen a jen čarodějnice, pravoslavní křesťané tvrdili, že pokud někdo potřebuje vyjádřit své pocity, má to udělat prostřednictvím modliteb a kostelních písní, a ne se nechutně předvádět. Imámové dodali, že schvalují toleranci vůči zvykům a způsobům jiných církevních společenství, protože respektují mezinárodní tradici ostrova, ale že by raději neslyšeli hlasy těch nestydatých žen procházejících volně a svobodně jejich částmi města.

Paša Gibrail si nebyl jistý, ke kterému vyznání náleží. Nosil osmanský oděv, ale nechodil do mešity, jeho prapradědeček nechal uvnitř ochranných hradeb města postavit kostel, ale on do něho nikdy nevstoupil. Pravda, věnoval kostelu darem stříbro a drahé kameny (pokud se jich zmocnil během náhlých přepadení dejme tomu ruských lodí), ale dělal to vždy prostřednictvím zástupce. Dokonce neodbytnému kaplanu Cutiovi, jehož nesmlouvavá autorita nedovolovala dívkám v genoanské čtvrti odlepit oči z chodníku, obětoval několik krásných obrazů.

Pašovi Gibraili Archilianimu dělaly ty stížnosti těžkou hlavu. Sám se někdy převlékal do obyčejných šatů a hodiny ženám naslouchal, hořce vzlykaje za stromy. Ale jak by mohl svou slabost přiznat? Takže rozhodl: ženy mohou zpívat za zvuku moře jen v noci a mají se po jedné střídát, zapálit se může pouze jeden oheň a pokud alespoň pět lidí požaduje, aby přestaly, musí přestat. Obecenstvo se musí držet dvacet stop od zpěvaček. Navíc bylo odsouhlaseno, že žalky přestanou, jakmile na hradbách shoří první stoh sena, což ohlásí hradní trubky, a obecenstvo, pokud tam nějaké je, se musí okamžitě rozejít. Žalky pak odejdou v tichosti, s jakou ženy opouští lázně, bez jediného pohledu na muže okolo.

Takto chytrý paš Gibrail dokázal ženy ochránit (ve tmě nebylo možné rozlišit, kdo zpívá a nebylo je tedy možné označit za čarodějnice nebo nestydaté zpěvačky). Také potěšil muslimy (ve tmě a tlumeném světle ohně nebyly vidět obličej ženy, pokud k nim někdo nepřišel blízko a upřeně se na ně nezadíval). Navíc byla všem oddaným křesťanům dána lepší možnost přehlušit osamělé zpívající hlasy svou modlitbou a hlasitou četbou vybraných žalmů.

Pašovi Gibrailovi se zdálo, že spor urovnal hladce. Šel si tedy zapálit svou milovanou dýmku s ještě větším nadšením a vůbec netušil, jaké zámky zlomil a jak velkoryse žalozpěvům dodal ještě větší sílu.

Stalo se totiž, že někteří z mužů naslouchajících pozměněným žalnicím v nich objevili nitku lásky. Ale druhý konec nitě byl přerván a jejich láska se stala opravdovým utrpením.

Mlčící posluchači se zamilovávali do neviditelných žalek. Nevěděli ani, která z místních žen té noci zpívá. Dříve zpívala za soumraku skupina, ale teď se rozdělila. Ve městě bylo jen osm žen, které uměly zpívat. Pak přišla genoeská

dívka a přidala se k nim. Utekla tajně z domu a začala také zpívat vlnám. Ženy samozřejmě nemohly zpívat svá jména. Co si tedy zamilovaný muž mohl představovat, jakým trním se dokázal prodírat po cestě, jak neústupný byl v honbě za svou vyvolenou – a všechno marně! I kdyby měl dost odvahy, aby s ní promluvil, žena by stejně svůj zpěv u moře té noci popřela. Muži milovali hlasy, ale nemohli spatřit jejich majitelky. Jeden z nich měl dokonce podezření, že se zamiloval do vlastní ženy.

Tyto milostné příběhy většinou končily tragicky.

Kdo ví, jaké horší věci se staly ještě

před neštěstím se třemi anglickými důstojníky.

Bylo tedy rozhodnuto, že láska k ženským hlasům byla smrtelný hřích, horší než cizoložství. Ale stále nebyl klid. Všude kolem bylo mnoho bolesti a vášně – a tak se na ostrově zrodil první básník.

* * *

Byly ty zpěvačky, nebo raději žalopěvkyně, opravdu krásné? Byly ty žalky, ty napodobitelky zvuku vln, tak pěkné?

Těžko říci. Většinou to byly hospodyně pečující se o velkou rodinu a hodně dětí. Svě party se začaly učit už v raném mládí, v závislosti na svých schopnostech, náladě nebo talentu. Ale byly mezi nimi i mnohé se zlomeným srdcem, které v manželství bývaly nešťastné. Pak je manžel opustil a nenechal za sebou nic kromě hromady dětí a prázdné spíže. Některé se od té chvíle mohly oddat dobrodružstvím... Ale všechny si kolem sebe udržovaly nádech tajemství. Majitelé podniků neporušili starý zvyk a zařizovali svoje kluby jako tmavá noční místa se sporým osvětlením. Na kraji pódia byly vždy zapáleny dvě male louče a jedna byla i uprostřed. Ženy tedy stále bylo možné rozeznat a muži se stále zamilovávali do těchto zpívajících stínů.

V moderním životě přibyl žalkám ještě jeden tajuplný detail. Za proslá století se nikdy nestalo, aby bylo jméno zpěvačky oznámeno veřejně. Někteří lidé je možná poznali, ale nikdo je nikdy neodhalil, protože by nešťastné ženy mohly být poníženy a zostuzeny členy církve i společnosti. Jejich skutečná jména mohli znát jejich příbuzní, společníci v podniku a policie, která o nich vedla tajné spisy. Ale s novou dobou se objevila potřeba plakátů, jež by nebylo možné ignorovat nebo zakázat. Proto si ženy začaly volit umělecká jména jako Natello, Matanne, Eminne, Talitto, Seramme, Katanna a stovku a jedno jim podobných. Často se k nim přidával prazvláštní přídomek jako Ptáček nebo Nebe, takže výsledek zněl Ptáček Mananno nebo Nebeská Petatta, nebo ještě něco podivnějšího. Když do zábavního průmyslu pronikla elektřina, nabylo pódium v podnicích žalozpěvů na svůdnosti. Reflektory by naaranžovány tak důmyslně, s takovou ďábelskou rafinovaností, že obličej zpěvaček nebylo vůbec možno zahlédnout. S postupujícím časem bylo mnohem jednodušší rozpoznat žalku mezi ostatními ženami. Některým mužům se dokonce podařilo navázat s nimi osobní vztah. Ale i přes krásné milostné vztahy a velký obdiv si nikdo tyto ženy nebral za manželky. Zatímco někteří obdivovatelé stále trpěli nedosažitelností svých miláčků strážných u zadních vchodů podniku ozbrojenými hlídači, jiní trpěli tím, že je našli a získali, protože byli často zklamáni. Například jednomu ze členů rodiny Nianiani, který se velmi snažil, aby se setkal se svou milovanou, shledání téměř přivodilo smrt. Ve svých snech si představoval dokonalou krásku a dočkal se malé, zavalité a utrápené tetky. Později si stěžoval přátelům, že ho někdo musel podvést a poslat náhradnici. Každopádně ho tento zážitek úplně zlomil a trvalo dlouhou dobu, než se z něj vzpamatoval.

A přesto se všichni stále domnívali, že žalky mají tajné milence a není jich málo. Podniky dokonce začaly obecnostvo občas podvádět. Ženské postavy na pódium byly všechny hezké, ale lidé měli podezření, že hezké dívky jsou jen šidítka otevírající ústa do zpěvu těch v zákulisí. Majitel klubu, jemuž byl prokázán takový podvod, ztratil obecnostvo i veřejnou úctu. Ale to se dělo málokdy. Častěji takové informace pocházely od samotných podniků, které se snažily podkopat dobrou pověst některého z uznávaných konkurentů.

Co se týče žalek a druhých hlasů, byly to ty první, které se hlavně těšily mužské pozornosti, i když ty druhé nebyly o nic méně důležité. O žalkách se říkalo, že to jsou mírné, ale osudové, nebezpečné a manžely bláznící prostitutky; když ženu nenávidí jiné tři ženy, je pro ni velmi těžké prokázat svou nevinu.

Krutými a nemilosrdnými následky toho všeho byly tajné spolky, hluboký zármutek a přetínání žil nebo dokonce kulka uštědřená vlastnímu srdci, čemuž předcházelo zavrnutí rodinou, nekonečné hádky a vážné poškození hlasivek křikem a nadávkami. To byla daň, kterou muži platili za svou vášně k žalkám, za to, že je vyhledali a zůstali s nimi.

I když ne každý měl stejnou zkušenost a občas se našla výjimka, v této věci se všichni bez rozdílu shodli.